

Smärre meddelanden.

Nacka och Bromma klockstaplar.

I ett par af Stockholms grannförsamlingar ha klockstaplar, liksom i så många andra landsförsamlingar med kyrkor utan torn, varit i bruk. De stå där ännu kvar som minnen från förflutna dagar, äfven sedan man, såsom i Nacka, i en annan del af socknen byggt en ny kyrka.

Den enklare af de båda här afbildade staplarna, fig. 1, finnes i Nacka, Södertörn. Som å planen, fig. 3, och sektionen, fig. 2, synes, utgöres grunden af tre med hvarandra parallella stenrader. Från midten af de båda yttersta stenraderna utgå tvänne andra sådana i rät vinkel mot de förutnämnda. På stenfoten ligga syllar, fig. 2 a, b, tjä- nande till underlag för syste- mets stolpar och sträfvor.

Öfver de delar, som äro mer utsatta för regnets åver- kan, ligga skyddsbräder, fig. 6. Stativet är uppbyggt så, att i syllarnas tre skärningspunk- ter äro resta grofva stockar, fig. 2 c, omkring 25 cm. i fyrkant. Mot dessa äro ställda sträfvor, se fig. 2 d. Sträfvorna, med ungefär

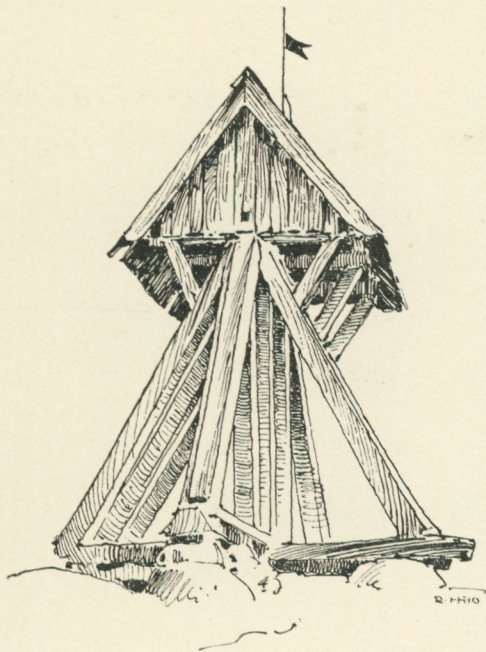

Fig. 1. Klockstapel i Nacka, Södertörn.

samma dimensioner som de resta stockarna, äro inklädda med bräder, fig. 5. Omedelbart ofvan sträfvornas inhuggning i stockarna ligga

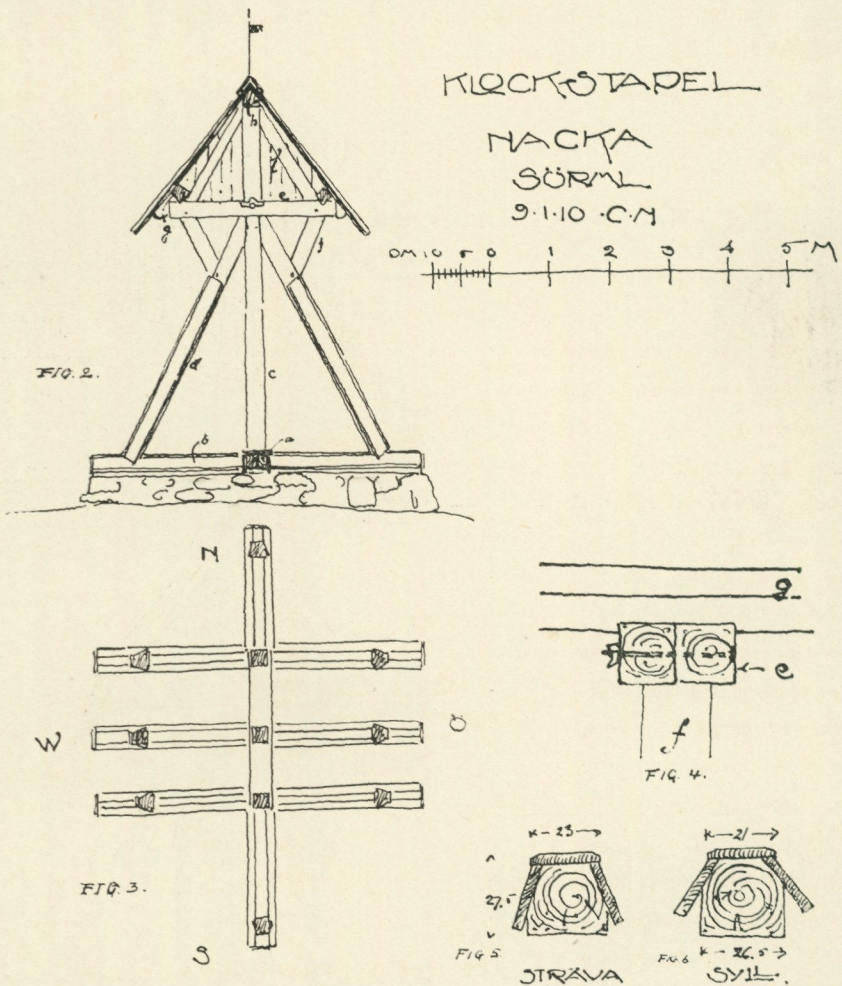

Fig. 2—6. Klockstapel i Nacka, Södertörn.

Fig. 2 sektion. Fig. 3 plan. Fig. 4 tvärstockar med järndubbar. Fig. 5 sträfvä med skyddsbräden. Fig. 6 syll med skyddsbräden.

parvis kortare horisontala tvärstockar, fig. 2 e, som i ändarna äro sammanhållna genom järndubbar, se fig. 4. Deras yttre ändar äro stödda af de korta snedsträfvorna, som synas å fig. 2 f. De tvärs

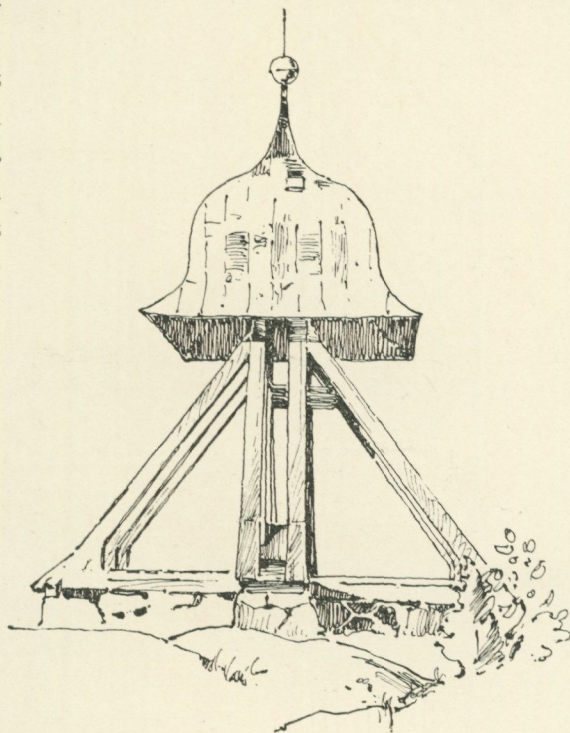
öfver ändarna liggande långsgående stockarna, fig. 2 g, tjäna jämte midtåsen, fig. 2 h, till fäste för skyddstaket, hvars öfre del i sin tur skyddas mot röta genom den vanliga nockhufven af bräder. Sträfvorna, fig. 2 l, upptaga jämte de yttre stockarna, fig. 2 e, den lockbrädade gafvelpanelen. Gaflarna äro dessutom försedda med de sedvanliga vindskebräderna.

Från denna mot sitt fall lutande stapel äro de tvänne klockorna bortförda till den nya kyrkan. De hafva varit upphängda mellan tvärstockarna, fig. 2 e. Möjligen anges stapelns ålder af det årtal, 1769, som finnes inhugget genom plåten i vindföjeln, se fig. 1.

En något mer utvecklad konstruktion representerar klockstapeln i Bromma, norr om Stockholm, fig. 7. Eljest äro de uppländska staplarna vanligen fullständigt inklädda, men denna är såsom de sörmländska öppen.

Den är belägen fritt på en bergknalle ett stycke från kyrkan, så att ljudet från klockorna skulle höras vida omkring.

Stenfoten består af tre med hvarandra parallella stenrader i hvardera af riktningarna norr—söder och öster—väster, se plan fig. 9. De tre i förstnämnda riktning gående stenraderna upptaga hvar sin syll, då däremot den mellersta i öster—väster uppbär två stycken

BROMMA-STAPEL R.H. 5.1.10.

UPL.

Fig. 7. Klockstapel i Bromma, Uppland.

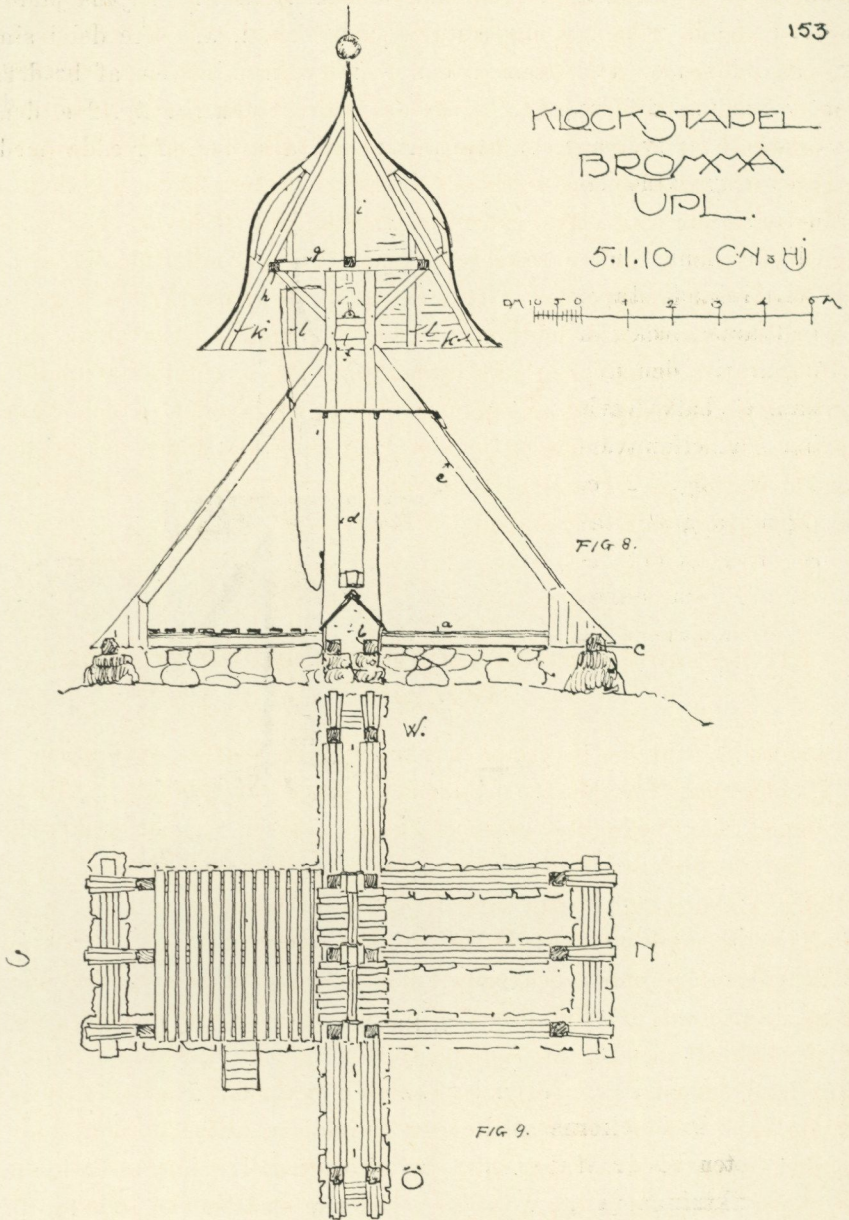

Fig. 8, 9, Klockstapel i Bromma, Uppland.
Fig. 8 sektion. Fig. 9 plan.

på ändarna försedda med sammanhållande tvärstockar; de yttre raderna i denna riktning understödja ändstockar till de tre förstnämnda syllarna. Alla dessa syllar äro skyddade mot fukt och väta genom brädbeklädnung. På en del af södra sidan ligger dessutom ett brädgolf för ringaren. I hvar och en af syllarnas inre skärningspunkter äro tillsammans resta sex stolpar, hvardera 29 cm. i fyrkant. Från syllarnas tio yttre skärningspunkter äro sträfvor, fig. 8 e, lagda mot de i midten resta stockarna. På tvärbalkarna, fig. 8 f, äro klockorna upphängda. Öfver dessa är ett ramverk, fig. 8 g, h, som tillsammans med midtspiran, fig. 8 i, uppbär yttertaket. Nu 1910 är taket beklädt med plåt, ett material som ur estetisk synpunkt borde vara förbjudet att använda på dylika byggnader. I den resta stocken, fig. 8 i, är inhugget årtalet 1762, som väl anger det år, då stapeln uppfördes. Formen på hufven pekar väl också i och för sig på 1700-talets midt som stapelns tillkomsttid.¹

C. Nyquist.

Ett par småländska fångstredskap för gräfling och räf.

Genom kulturens inverkan har allmogens jakt så småningom i hög grad förändrats, så att metoderna i det stora hela blifvit desamma, som begagnas af sportjägare. Jakten i egentlig mening har sålunda blifvit alltmer förherrskande, och fångsten har fått träda alltmer i skuggan. Andra fångstredskap än saxarna, som ju ha en tämligen modern prägel, ha på de flesta trakter af södra Sverige fullständigt försvunnit, och endast i Norrlands inre delar ha vi dem ännu någorlunda rikligt företrädda. De redskap och metoder, som varit särskildt afsedda för sådana djurarter, t. ex. gräflingen, som i vårt land endast i de sydligare delarna förekommit i sådan mängd, att de varit föremål för regelbunden fångst, ha alltså numera i allmänhet upphört att finnas till. Så mycket större intresse erbjuda de typer, som ännu äro i behåll. Ett par småländska sådana, af

¹ Perspektivbilderna äro tecknade af arkitekt R. Hjorth, som äfven deltagit i uppmätningarna af staplarna.